

Sygn. akt II C 1025/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 kwietnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie II Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Barbara Pysz-Kędzińska
Protokolant:	Ewa Pigul

po rozpoznaniu w Warszawie na rozprawie w dniu 29 marca 2021 r.

sprawy z powództwa I. W. (1), S. W. (1)

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę

1. stwierdza nieważność umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF zawartej dnia 15 lipca 2008r. między I. D. i S. W. (1) a (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W.;

2. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz I. W. (2) kwoty:

a/ 24 630,67 zł (dwadzieścia cztery tysiące sześćset trzydzieści złotych sześćdziesiąt siedem groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 7 listopada 2018 r. do dnia zapłaty;

b/ 4921,08 CHF (cztery tysiące dziewięćset dwadzieścia jeden franków szwajcarskich osiem centymów) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 7 listopada 2018r. do dnia zapłaty;

3. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz S. W. (1) kwoty:

a/ 24 630,67 zł (dwadzieścia cztery tysiące sześćset trzydzieści złotych sześćdziesiąt siedem groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 7 listopada 2018 r. do dnia zapłaty;

b/ 4921,08 CHF (cztery tysiące dziewięćset dwadzieścia jeden franków szwajcarskich osiem centymów) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie do dnia 7 listopada 2018r. do dnia zapłaty;

4. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej solidarnie na rzecz I. W. (1)

i S. W. (2) kwotę 11 817 zł (jedenaście tysięcy osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 10 800 zł (dziesięć tysięcy osiemset złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

sędzia Barbara Pysz-Kędzińska

Sygn. akt II C 1025/18

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 26 listopada 2018 r. I. W. (1) i S. W. (1) wnieśli o zasądzenie od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. solidarnie na ich rzecz kwoty 49.261,33 zł oraz 9.842,15 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 7 listopada 2018 r. do dnia zapłaty. Powodowie zawarli w pozwie też roszczenie ewentualne w przypadku nieuznania przez Sąd podstaw do zasądzenia w/w kwot na zasadzie solidarności o zasądzenie na rzecz każdego z powodów kwoty 24.630,67 zł

i 4.921,08 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 7 listopada 2018 r. do dnia zapłaty. Powodowie wnieśli nadto o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz zwrotu kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości minimalnej stawki określonej w normach przepisanych.

Uzasadniając pozew powodowie podnieśli, iż w dniu 15 lipca 2008 r. zawarli z pozwanym umowę kredytu o nr (...), na mocy której powodowie uzyskali od banku do dyspozycji kwotę w wysokości 450.000,00 zł, a przyczyną dochodzonych niniejszym pozwem kwot pieniężnych jest nieważność całej umowy, ewentualnie nieważność bądź brak mocy wiążącej klauzul przeliczeniowych, stanowiących dla pozwanego podstawę do uzależnienia wysokości rat kapitałowo – odsetkowych i kwoty zadłużenia z tytułu obowiązku zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu do kursu CHF.

Powodowie podnieśli, iż umowa jest sprzeczna z art. 69 ust. 1 Prawa bankowego i art. 358¹ § 1 k.c., jak również sposób powiązania należności powodów z walutą CHF nie spełnia zastrzeżenia waloryzacyjnego przewidzianego w art. 358¹ § 2 k.c. ze względu na brak w umowie opisanego świadczenia pieniężnego mającego być spełnionym w walucie polskiej względem waluty CHF. Powodowie zwrócili uwagę na fakt, iż nie można dokonać waloryzacji samej kwoty zwracanego kredytu w sposób skutkujący możliwością oddania kwoty innej (zarówno wyższej jak i niższej) niż kwota wykorzystanego kredytu, albowiem uchyłoby to art. 69 ust. 1 Prawa bankowego, stanowiącego regulację, że kredytobiorca ma obowiązek zwrócenia bankowi wyłącznie tę kwotę pieniężną, z której skorzystał, tj. którą bank wypłacił na jego rzecz.

Powodowie wskazali, że stosownie do części postanowień umowy odsetki od kwoty wykorzystanego kredytu miały być płacone z dołu w ramach comiesięcznych rat kapitałowych i kapitałowo – odsetkowych, mających stanowić sumę odsetek naliczanych codziennie od aktualnego zadłużenia w miesiącu poprzedzającym płatność raty. Pomimo powyższego zapisu powodowie nie zostali zobowiązani do uiszczania tak wyliczonych odsetek, gdyż stosownie do Klauzuli Wyliczającej Raty wysokość comiesięcznych rat miała być ustalana poprzez przeliczenia ustalonej przez bank raty w CHF na PLN po kursie CHF/PLN z dnia spłaty raty, tym samym ratę odsetkową i część odsetkową raty kapitałowo – odsetkowej stanowiła abstrakcyjna kwota uzależniona od kursu wyznaczanego na koniec każdego miesięcznego okresu rozliczeniowego, a nie suma odsetek naliczonych od pozostałej do zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu. Ustalona w powyższy sposób kwota nie mogła,

w ocenie powodów, stanowić sumy odsetek naliczanych od waloryzowanej kwoty wykorzystanego kredytu. Powyższa sytuacja jest sprzeczna z art. 69 ust. 1 Prawa bankowego

i z naturą stosunku zobowiązaniowego. Powodowie wskazali, iż zakaz nakładania na kredytobiorców dodatkowych świadczeń pieniężnych na rzecz banku nie będących odsetkami, prowizją z tytułu udzielenia kredytu oraz opłatami i prowizjami przewidzianymi

w art. 69 ust. 1 oraz art. 110 Prawa bankowego wynika właśnie z ustawy Prawo bankowe. Umowa, w ocenie powodów jest sprzeczna z naturą stosunku zobowiązaniowego, gdyż

w myśl umowy wysokość zobowiązania powodów w postaci spłaty należności kredytowych

i odsetek w walucie PLN została uzależniona od arbitralnie ustalanego przez pozwanego kursu kupna i sprzedaży CHF, a nadto pozwany przyznał sobie prawo do jednostronnej zmiany mechanizmów uzależniania wysokości należności powodów od kursu CHF. Powodowie wskazali na brak mocy wiążącej klauzul przeliczeniowych, zastosowanie różnego rodzaju kursów (kupna i sprzedaży) odpowiednio przy ustalaniu salda kredytu w walucie CHF i przy wyliczaniu należności kredytowych, jak również, że w umowie nie zastrzeżono prawa powodów do odstąpienia od umowy, pomimo zastrzeżenia w klauzulach przeliczeniowych prawa banku do jednostronnego decydowania o cenie udzielonego kredytu

i wynagrodzeniu za udzielony kredyt, a także na arbitralne prawo pozwanego do ustalania kursów CHF i nietransparentność klauzul przeliczeniowych. Powodowie podkreślili, że brak jest podstaw do zastąpienia klauzul przeliczeniowych innym sposobem waloryzacji oraz uzupełnienia luki poprzez uzależnienie wysokości należności powodów innym kursem CHF, w tym kursem średnim NBP.

W przypadku stwierdzenia nieważności całej umowy kredytu kwoty 49.261,33 zł i 9.842,15 CHF stanowią część wierzytelności powodów względem pozwanego. Pozwany uzyskał od powodów kwoty pieniężne w łącznej wysokości 151.326,51 zł i 23.238,41 CHF. Kwota 49.261,33 zł stanowi sumę kwot uiszczonych pozwanemu w okresie marzec 2013r. – styczeń 2015r., a kwota 9.842,15 CHF w okresie marzec 2015r. – czerwiec 2016r.. Jako podstawę powyższego roszczenia powodowie wskazali art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. tj. świadczenie nienależne uzyskane przez pozwanego.

Uzasadniając roszczenie o ustawowe odsetki za opóźnienie od dnia 7 listopada 2018 r. do dnia zapłaty, powodowie podnieśli, iż są one uzasadnione upływem w tym dniu terminu wyznaczonego przez powodów na zapłatę dochodzonych kwot, dokonanego w doręczonym w dniu 30 października 2018r. Natomiast jako podstawę dochodzenia roszczenia o zapłatę na zasadzie solidarności powodowie podkreślili, iż pozostają w związku małżeńskim z ustrojem wspólności majątkowej małżeńskiej, a dochodzone przez nich roszczenia pieniężne wchodzą w skład majątku wspólnego (pозew, k. 3-42v, koperta, k.81).

Pozwany w odpowiedzi na pozew z dnia 14 stycznia 2019 r. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie solidarnie od powodów na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany podniósł zarzut nieudowodnienia roszczenia przez powodów, tak co do zasady, jak i co do wysokości, wobec m.in. braku zgłoszenia dowodów na okoliczność wystąpienia przesłanek abuzywności spornych postanowień umownych. Jak również

z ostrożności procesowej pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia w zakresie kwoty żądanej tytułem rat odsetkowych uiszczonych od dnia 28 sierpnia 2008 r. do dnia 25 listopada 2015 r., które to jako świadczenia okresowe ulegają przedawnieniu z upływem 3-letniego terminu, a nadto podniósł zarzut przedawnienia roszczenia powodów, co do rat przez nich uiszczonych od dnia 28 sierpnia 2008 r. do dnia 25 listopada 2008 r., które uległy przedawnieniu z upływem 10 lat.

Pozwany podniósł, iż roszczenie pozwu sprowadza się do żądania przekształcenia umowy w kredyt „czysto” złotowy (bez waloryzacji do franka szwajcarskiego), a więc uwolnienia się kredytobiorców od ryzyka walutowego z zachowaniem korzyści wynikających z niższego oprocentowania stosowanego przy kredytach waloryzowanych. Doprowadzenie do takiej sytuacji byłoby rażąco niesprawiedliwe, a przez to sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, wobec tych kredytobiorców, którzy zaciągnęli zwykle (niewaloryzowane) kredyty w PLN i w związku z tym ponoszą znacznie wyższe koszty kredytu. W konsekwencji brak jest podstaw do uznania umowy za nieważną w całości lub w części na podstawie art. 58 § 2 k.c. (odpowiedź na pozew, k. 87-125v, koperta, k. 385).

Pismem z dnia 16 grudnia 2020 r. powodowie dokonali modyfikacji dochodzonego roszczenia, dodatkowo wnosząc o:

a. ustalenie nieważności umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF zawartej pomiędzy powodami i pozwanym w dniu 15 lipca 2008 r. jako roszczenie główne;

b. ustalenie, że umowa o nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF zawartej pomiędzy powodami i pozwanym w dniu 15 lipca 2008 r. wykreowała po stronie powodów zobowiązanie do spełniania na rzecz pozwanego świadczeń pieniężnych, należnych z tytułu obowiązku zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami ustalonymi w oparciu o oprocentowanie przewidziane w umowie, w wysokości nieuzależnionej od kursu franka szwajcarskiego jako roszczenie ewentualne w przypadku nieuwzględnienia roszczeń sformułowanych w pkt. a) powyżej.

W związku z zawartymi w pozwie roszczeniami o zapłatę kwot 49.261,33 zł

i 9.842,15 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, dochodzonych ze względu na nieważność umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF zawartej pomiędzy powodami i pozwanym w dniu 15 lipca 2008 r., ewentualnie ze względu na brak podstaw do uzależniania świadczeń powodów od kursu CHF, celem sprecyzowania powództwa powodowie ostatecznie wnieśli o:

1. ustalenie nieważności umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF zawartej pomiędzy powodami i pozwanym w dniu 15 lipca 2008 r. jako roszczenie główne;
2. zasądzenie od pozwanego w związku z nieważnością w/w umowy solidarnie na ich rzecz kwoty 49.261,33 zł oraz 9.842,15 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 7 listopada 2018 r. do dnia zapłaty, ewentualnie w przypadku nieuznania przez Sąd podstaw do zasądzenia w/w kwoty na zasadzie solidarności – o zasądzenie na rzecz każdego z powodów po 24.630,67 zł i 4.921,08 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 7 listopada 2018 r. do dnia zapłaty – jako roszczenie główne;
3. ustalenie, że umowa o nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF zawarta pomiędzy powodami i pozwanym w dniu 15 lipca 2008 r. wykreowała po stronie powodów zobowiązanie do spełniania na rzecz pozwanego świadczeń pieniężnych, należnych z tytułu obowiązku zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami ustalonymi w oparciu o oprocentowanie przewidziane w umowie, w wysokości niezależnej od kursu franka szwajcarskiego – jako roszczenie ewentualne, podnoszone w przypadku nieuwzględnienia roszczeń w/w;
4. zasądzenie, w związku z brakiem podstaw do uzależniania wysokości świadczeń powodów z tytułu obowiązku zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami od kursu waluty szwajcarskiej, od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty 49.261,33 zł oraz kwoty 9.842,15 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 7 listopada 2018 r. do dnia zapłaty; ewentualnie w przypadku nieuznania przez Sąd podstaw do zasądzenia w/w kwoty na zasadzie solidarności – o zasądzenie na rzecz każdego z powodów po 24.630,67 zł i 4.921,08 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 7 listopada 2018 r. do dnia zapłaty – jako roszczenie ewentualne, podnoszone w przypadku nieuwzględnienia roszczeń wskazanych powyżej.

(pismo, modyfikacja powództwa, k. 479-483).

Pismem z dnia 16 lutego 2021 r. zajmującym stanowisko wobec zmienionego powództwa przez powodów, pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie solidarnie od powodów na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Nadto, pozwany podniósł zarzut braku podstawy materialnoprawnej stanowiącej podstawę z wystąpieniem z roszczeniami o ukształtowanie treści stosunku prawnego, tj. roszczenia ewentualnego o ustalenie. Z ostrożności procesowej pozwany podniósł zarzut braku interesu prawnego z roszczeniem o ustalenie zgłoszonym jako roszczenie ewentualne oraz braku interesu prawnego w roszczeniu o ustalenie nieważności umowy. Pozwany podtrzymał nadto dotychczas wyrażone stanowisko w sprawie oraz wniósł o przeprowadzenie dochodzenia celem sprawdzenia wartości przedmiotu sporu ze względu na jego błędne oznaczenie przez powodów (pismo pozwanego, k. 504-506v, koperta, k. 507).

W trakcie rozprawy w dniu 29 marca 2021 r. Sąd, na podstawie art. 25 § 2 k.p.c. zarządził dochodzenie celem ustalenia wartości przedmiotu sporu dla roszczenia o ustalenie nieważności umowy i wartość przedmiotu sporu ustalił na wartość 450.000,00 zł (protokół z rozprawy, k. 509).

Do czasu zamknięcia rozprawy, strony podtrzymały swoje stanowiska.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powodowie chcieli uzyskać kredyt hipoteczny na budowę domu z założeniem, iż kwota kredytu zostanie wypłacona powodom w transzach. Pracownik banku przedstawił powodom dwie oferty kredytowe, zarówno w polskich złotych, jak i w walucie frank szwajcarski. Powodowie zdecydowali się na wybór kredytu indeksowanego kursem CHF z uwagi na niższe raty kredytowe. W trakcie rozmów z pracownikiem pozwanego powodowie nie posiadali konkretnej kwoty kredytu jaką chcą przeznaczyć na budowę domu. Powodowie uzyskali informację, iż w celu uzyskania kredytu będą musieli stworzyć operat szacunkowy nieruchomości, na podstawie którego bank podejmie decyzję o udzieleniu lub odmowie udzielenia kredytu (przesłuchanie powódki, k. 495v-496, przesłuchanie powoda, k. 496-496v).

W dniu 21 maja 2008 r. I. W. (1) i S. W. (1) złożyli do (...) Banku S.A. wnioski o udzielenie kredytu hipotecznego na budowę domu jednorodzinnego, wnosząc o udzielenie kredytu w kwocie 450.000,00 zł. Powyższa kwota miała zostać powiększona o ubezpieczenie (...) ((...)), a walutą kredytu miał być frank szwajcarski. Powodowie mieli możliwość wyboru waluty: PLN, CHF, USD, Euro, GBP. Okres kredytowania powodowie określili na 316 miesięcy, a wariant spłat – równe raty kapitałowo - odsetkowe.

I. W. (1) w chwili składania wniosku prowadziła dwie firmy, tj. spółkę cywilną (...), R. M. o nr REGON (...) od dnia 3 stycznia 2004 r. oraz pod nazwą (...) o nr REGON (...) od dnia 20 lipca 2002 r. Powódka uzyskiwała z tego tytułu dochód w wysokości (...) zł. Natomiast S. W. (1) w chwili składania wniosku kredytowego również prowadził własną działalność gospodarczą będąc programistą, współpracując jednocześnie i wykonując czynności jako współwłaściciel w firmie swojej małżonki. Wydatki stałe powodowie określi na (...) zł. Jako pozostałe zobowiązania powodowie wskazali dwie karty kredytowe z limitem odpowiednio (...) zł i (...) zł. Powodowie posiadali również kredyt hipoteczny w (...) w wysokości 160.000 zł oraz kredyt w rachunku firmowym dotyczącym firmy (...) w wysokości 12.700 zł.

Jako zabezpieczenie spłaty kredytu powodowie zaproponowali hipotekę na nieruchomości położonej w miejscowości P., gmina K., dla której prowadzona jest KW o nr (...), nr ewidencyjny działki (...), ubezpieczenie nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych wraz z przelewem praw z polisy, (...). Dotychczas wniesiony wkład własny przez powodów wynosił 93.120 zł, a koszt budowy 477.056 zł (wniosek kredytowy, k. 147-152v, zaświadczenie o wpisie do CEIDG, k. 153, zaświadczenie o nr REGON, k. 154-155, przesłuchanie powódki, k. 495v-496, przesłuchanie powoda, k. 496-496v).

Zgodnie z kosztorysem prac budowlanych z dnia 26 maja 2008 r. koszt budowy domu miał wynieść 480.006 zł. Z czego powodowie dotychczas ponieśli koszt z tytułu robót ziemnych w wysokości 1.600 zł, płyty głównej domu w wysokości 33.620 zł oraz przyłączy w wysokości 2.350 zł (kosztorys, k. 156-157v).

Dnia 19 czerwca 2008 r. powodowie złożyli oświadczenie, w którym wskazali, iż koszt drzwi wewnętrznych do domu wyniósł 12.000 zł z planowanych 2.400 zł, w związku z powyższym wnoszą o zwiększenie kwoty kredytu (oświadczenie, k. 158). Tego samego dnia powodowie złożyli oświadczenie, że wyrażają zgodę na wnioskowany okres kredytu wynoszący 316 miesięcy (oświadczenie, k. 163).

Dnia 8 lipca 2008 r. pozwany dokonał kalkulacji zdolności kredytowej powodów, zgodnie z którym powodowie mogli ubiegać się o kredyt maksymalny w wysokości 649.458,52 zł. Dochód dyspozycyjny powodów wynosił 6.480,51 zł, a miesięczne obciążenia ogółem wynosiły 1.975,00 zł. W związku z powyższym maksymalna dostępna dla powodów kwota raty wynosiła 4.505,51 zł (kalkulator kredytowy, k. 159-160).

W dniu 8 lipca 2008 r. (...) Bank S.A. wydał decyzję kredytową nr (...) dot. wniosku kredytowego powodów o nr (...). W decyzji wskazane zostało, że kwota kredytu to 450.000,00 zł, waluta waloryzacji CHF, okres kredytowania 316 miesięcy, wariant spłat – równe raty kapitałowo - odsetkowe. W § 1 punkcie 3A wskazano, że kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 7 lipca 2008 r. wg kursu kupna waluty

z tabeli kursowej (...) Banku S.A. wynosi 225.529,99 CHF, przy czym zaznaczono, że kwota ta ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania Banku. Wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu, może być różna od podanej w niniejszym punkcie.

W § 1 ust. 7A wskazano, że prowizja z tytułu ubezpieczenia spłaty kredytu w (...) SA wynosi 0,20% kwoty kredytu, tj. 900,00 zł. W decyzji wskazano, że prowizja za udzielenie kredytu wynosi 2,00% kwoty kredytu, tj. 9.000,00 zł (§ 1 ust. 7), natomiast oprocentowanie kredytu wynosi 3,93%, marża (...) wynosi 1,15%, a w okresie ubezpieczenia pomostowego oprocentowanie ulega podwyższeniu o 1,50 p.p. i wynosi 5,43% (§ 1 ust. 8) (decyzja kredytowa k. 161-162).

W dniu 18 października 2006 r. powodowie I. D. i S. W. (1) jako kredytobiorcy, podpisali z (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W. (obecnie (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.) umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...), waloryzowany kursem CHF z przeznaczeniem na budownictwo mieszkaniowe w postaci budowy domu jednorodzinnego położonego w miejscowości P. na działce gruntu o nr (...) (§ 1 ust. 1-1A umowy). Wysokość kwoty kredytu określono na 450.000,00 zł (§ 1 ust. 2 umowy). Jako walutę waloryzacji kredytu wskazano walutę CHF (§ 1 ust. 3 umowy). Okres kredytowania ustalono na 316 miesięcy, tj. do dnia 28 listopada 2034 r. (§ 1 ust. 4 umowy), a spłata kredytu miała nastąpić w równych ratach kapitałowo – odsetkowych (§ 1 ust. 5 umowy). Termin spłaty kredytu wyznaczono na 28 dzień każdego miesiąca (§ 1 ust. 6 umowy).

Stosownie do § 1 ust. 3A umowy – kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 7 lipca 2008 r. według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku S.A. wynosi 225.529,99 CHF. Kwota niniejsza ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania banku. Wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu może być równa od podanej w niniejszym punkcie.

Prowizja za udzielenie kredytu wyniosła 0,00% kwoty kredytu, tj. 0,00 zł (§ 1 ust. 7 umowy). Opłata z tytułu ubezpieczenia spłaty kredytu w (...) S.A. określono jako 0,20 % kwoty kredytu, tj. 900,00 zł (§ 1 ust. 7A umowy). Składka miesięczna tytułem generalnej umowy ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych wynosi 0,0010% wartości nieruchomości. Suma ubezpieczenia wynosi 400.000,00 zł. Składka ubezpieczeniowa płatna jest w dniu uruchomienia kredytu oraz w terminach spłaty kolejnych rat kapitałowo-odsetkowych. Jeżeli kredytobiorca dostarczy do (...) polisę innego niż proponowany mu przez (...) Ubezpieczyciela, potwierdzającą objęcie ochroną ubezpieczeniową nieruchomości będącej zabezpieczeniem kredytu wraz z przelewem praw na (...), składka nie zostanie pobrana za okres ubezpieczenia, na jaki została zawarta polisa (§ 1 ust. 7B umowy).

Składka miesięczna tytułem grupowego ubezpieczenia na życie i całkowitej niezdolności do pracy wynosi 0,0417 % kwoty bieżącego zadłużenia, płatna w dniu uruchomienia kredytu oraz w terminach spłaty poszczególnych rat kapitałowo – odsetkowych, jeżeli kredytobiorca przystąpił do umowy grupowego ubezpieczenia (§ 1 ust. 7C umowy). Składka tytułem ubezpieczenia spłaty rat kredytu w zakresie poważnego zachorowania oraz pobytu w szpitalu w wyniku choroby i nieszczęśliwego wypadku wynosi : jednorazowo z góry za okres pierwszych dwóch lat – 1,4% od łącznej kwoty kredytu, płatna w dniu uruchomienia kredytu lub miesięcznie z góry, po dwóch latach – 4% miesięcznej raty kredytu, płatna w terminach spłaty kolejnych rat kapitałowo – odsetkowych (§ 1 ust. 7D umowy).

§ 1 ust. 8 umowy stanowi, iż „Na dzień wydania decyzji kredytowej przez (...) oprocentowanie Kredytu wynosi 3,88%, marża (...) wynosi 1,10%. W okresie ubezpieczenia spłaty Kredytu w (...) S.A. dokonanego zgodnie z § 3 ust. 6 z tytułu refinansowania składki ba ubezpieczenie pomostowe, oprocentowanie Kredytu ulega podwyższeniu o 1,50 p.p. i wynosi 5,38%. Po zakończeniu okresu ubezpieczenia obniżenie oprocentowania kredytu o 1,50 p.p. następuje od daty spłaty najbliższej raty.”. Oprocentowanie dla należności przeterminowanych w stosunku rocznym w dniu wydania Decyzji kredytowej przez (...) wynosi 8,78% (§ 1 ust. 9 umowy).

Jako datę zakończenia inwestycji określono dzień 31 maja 2010 r. (§ 1 ust. 10 umowy), całkowity koszt inwestycji na kwotę 489.606,00 zł (§ 1 ust. 11 umowy), a kwota wniesionych środków własnych na wysokości 35.970,00 zł, co stanowiło 7,35% całkowitego kosztu inwestycji (§ 1 ust. 12 umowy).

Prawne zabezpieczenie kredytu stanowiła hipoteka kaucyjna wpisana do kwoty 675.000,00 zł w KW o nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Myszkowie, Wydział Ksiąg Wieczystych (§ 3 ust. 1 umowy), przelew na rzecz (...) praw z polisy ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych nieruchomości obciążonej hipoteką określoną w ust. 1 niniejszego § do wysokości sumy ubezpieczenia wskazanej w § 1 ust. 7B zd. 2 umowy (§ 3 ust. 2 umowy), ubezpieczenie niskiego wkładu własnego kredytu w (...) S.A. na 36-miesięczny okres ubezpieczenia, przy tym zaznaczono, iż w przypadku upływu pełnych 36-miesięcy okresu ubezpieczenia nie nastąpi całkowita spłata zadłużenia objętego ubezpieczeniem ani inne zdarzenie kończące okres ubezpieczenia, ubezpieczenie podlega automatycznej kontynuacji, przy czym łączny okres ubezpieczenia nie może przekroczyć 108 miesięcy, licząc od miesiąca, w którym nastąpiła wypłata kredytu (§ 3 ust. 3 umowy), przelew praw z tytułu umowy grupowego ubezpieczenia na życie i całkowitej trwałej niezdolności do pracy Bezpieczny Kredyt dokonanych na warunkach określonych w oświadczeniu o przystąpieniu do umowy ubezpieczenia, jeżeli Kredytobiorca przystąpił do grupowego ubezpieczenia na życie i całkowitej trwałej niezdolności do pracy Bezpieczny Kredyt (§ 3 ust. 4 umowy), przelew praw z tytułu umowy grupowego ubezpieczenia spłaty rat kredytu w zakresie poważnego zachorowania oraz pobytu w szpitalu w wyniku choroby i nieszczęśliwego wypadku dokonany na warunkach określonych w oświadczeniu o przystąpieniu do umowy ubezpieczenia zawartych we wniosku kredytowym (§ 3 ust. 5 umowy). Prawnym zabezpieczeniem kredytu na okres przejściowy do czasu przedłożenia w (...) odpisu księgi wieczystej nieruchomości, potwierdzającego prawomocny wpis hipoteki ustanowionej na rzecz (...), który określono na dzień 15 stycznia 2009 r., stanowiło ubezpieczenie spłaty kredytu w (...) S.A. (§ 3 ust. 6 i 7 umowy).

Zgodnie z § 5 ust. 1 umowy wypłata kredytu miała nastąpić w złotych polskich, przy czym kwota 450.000,00 zł przekazana miała zostać zgodnie z dyspozycją kredytobiorcy na pokrycie kosztów budowlanych. Wypłata kredytu miała nastąpić w transzach, przy czym transza I w kwocie 110.150,00 zł do dnia 31 sierpnia 2008 r., transza II w wysokości 121.001,00 zł w terminie do dnia 31 października 2008 r., transza III w terminie do dnia 1 grudnia 2008 r. w kwocie 147.660,00 zł i transza IV w wysokości 71.189,00 zł do dnia 1 czerwca 2009 r. (§ 5 ust. 2 umowy).

W myśl § 9 ust. 1-2 umowy, kredyt oprocentowany był według zmiennej stopy procentowej, ustalonej jako stawka bazowa LIBOR 3M z dnia 29 maja 2008 r. wynosząca 2,78%, powiększona o stałą w całym okresie kredytowania marżę (...) w wysokości 1,10%. Oprocentowanie mogło być zmienione w przypadku gdy stawka bazowa zmieni się o co najmniej 0,10 punktu procentowego w porównaniu do obowiązującej stawki bazowej (§ 9 ust. 3 umowy). Zgodnie z § 10 ust. 1 umowy kredytobiorca zobowiązuje się do spłaty kapitału kredytu wraz z odsetkami miesięcznie w ratach kapitałowo-odsetkowych w terminach i kwotach zawartych w harmonogramie spłat. Harmonogram spłat kredytu stanowił załącznik nr 1 i integralną część umowy i jest doręczany kredytobiorcy listem poleconym w terminie 14 dni od daty uruchomienia kredytu. Harmonogram spłat sporządzany jest w CHF (§ 10 ust. 2). W § 10 ust. 5 umowy wskazano, że raty kapitałowo-odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A., obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14.50.

W myśl § 11B umowy kredytobiorca zleca i upoważnia (...) S.A. do pobierania środków pieniężnych na spłatę kredytu i odsetek z tytułu udzielonego kredytu, na którym kredytobiorca jest zobowiązany zapewnić w terminach zawartych w Harmonogramie spłat, środki odpowiadające wysokości wymaganej raty kapitału i odsetek. Zlecenie udzielone bankowi jest nieodwołalne i wygasa po całkowitym rozliczeniu kredytu.

W § 12 ust. 5 umowy wskazano, że wcześniejsza spłata całości kredytu lub raty kapitałowo – odsetkowej, a także spłata przekraczająca wysokość raty powoduje, że kwota spłaty jest przeliczana po kursie sprzedaży CHF w tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującym w dniu i godzinie spłaty.

W myśl § 15 ust. 4 umowy z chwilą wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego/od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności (...) z tytułu umowy kredytowej, (...) dokonuje przeliczenia wierzytelności na złote po kursie sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego lub wytoczenia powództwa. Zgodnie z § 15 ust. 5 umowy od dnia złożenia w Sądzie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności wystawionemu przez (...) bankowemu tytułowi egzekucyjnemu/od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności (...) z tytułu umowy, (...) ma prawo pobierać odsetki ustawowe od całej kwoty zadłużenia, tj. obejmującej kapitał, odsetki, prowizję, opłaty oraz inne należności należne (...).

W § 25 ust. 1 umowy wskazano, że integralną część umowy kredytowej stanowił „Regulamin udzielania kredytu hipotecznego dla osób fizycznych - (...)”. Kredytobiorca oświadczył, że przed zawarciem umowy zapoznał się z tym dokumentem i uznał jego wiążący charakter.

W § 29 umowy kredytobiorca oświadczył, że został dokładnie zapoznany z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i w pełni je akceptuje. Kredytobiorca oświadczył też, że jest świadomy, że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych, mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu. Ponadto, oświadczył, że został dokładnie zapoznany z kryteriami zmiany stóp procentowych kredytów obowiązującymi w (...) oraz zasadami modyfikacji oprocentowania kredytu i w pełni je akceptuje (umowa kredytowa, k. 43-47, k. 164-168).

Umowa została podpisana przez I. D. (obecnie P. – W.) i S. W. (1) działających w imieniu własnym (umowa kredytowa, k.43-47, k. 164-168, KRS pozwanego, k. 128-146).

Powodowie dnia 16 lipca 2008 r. wnieśli o wypłatę transzy kredytu w kwocie 110.150,00 zł w terminie do dnia 17 lipca 2008 r. (wniosek, k. 172-173).

Na dzień 18 lipca 2008 r. wysokość przyznanego powodom kredytu wynosiła 231.326,79 CHF, oprocentowanie nominalne kształtowało się na poziomie 5,38%. Spłacane przez powodów raty kształtowały się w przedziale od 250,39 CHF do 342,19 CHF, termin spłaty pierwszej raty przypadał na dzień 28 sierpnia 2008 r. (harmonogram, k. 174). Natomiast na dzień 10 października 2008 r. kwoty rat wynosiły od 390,25 CHF do 658,49 CHF (harmonogram, k. 175).

Dnia 10 października 2008 r. pozwany bank wypłacił powodom kolejną transzę kredytu w wysokości 121.001,00 zł, tj. 52.719,16 CHF (potwierdzenie uruchomienia transzy kredytu, k. 176).

Od dnia 1 kwietnia 2009 r. pozwany bank wprowadził zmianę regulaminów poprzez wskazanie w § 2 regulaminu zasad obliczania kursów wymiany walut (pismo okólne z dnia 1 kwietnia 2009 r. wraz z załącznikiem k. 197-203).

Wnioskiem z dnia 10 maja 2009 r. powodowie wnieśli o przesunięcie terminu wypłaty III transzy kredytu z dnia 1 grudnia 2008 r. na 31 lipca 2009r. z terminem ukończenia realizacji inwestycji na 31 grudnia 2009 r. oraz IV transzy kredytu z dnia 1 czerwca 2009 r. na 31 grudnia 2009 r. z terminem ukończenia realizacji inwestycji na dzień 31 maja 2010r. (wniosek k. 169).

Dnia 9 czerwca 2009 r. strony zawarły aneks do umowy nr (...) z dnia 15 lipca 2008 r., którym wprowadzono zmiany do umowy w zakresie § 5 ust. 2. Transza I w kwocie 110.150,00 zł do dnia 31 sierpnia 2008 r., transza II w wysokości 121.001,00 zł w terminie do dnia 31 października 2008 r., transza III w terminie do dnia 31 lipca 2009 r.

w kwocie 147.660,00 zł i transza IV w wysokości 71.189,00 zł do dnia 31 grudnia 2009r. (aneks, k. 170-171).

Z dniem 1 lipca 2009 roku uległ zmianie Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach kredytów mieszkaniowych (...), stanowiącego integralną część umowy kredytu. Zmiany polegały m.in. na wprowadzeniu definicji spreadu walutowego i tabeli kursowej (...) Banku oraz zasad i przesłanek wyznaczania kursów walutowych i spreadu, opisanu zasad przeliczania kredytu z PLN na walutę. Z dniem 1 lipca 2009 roku bank umożliwił kredytobiorcom spłatę kredytu w walucie waloryzacji poprzez zawarcie aneksu. Informacje o takiej możliwości bank opublikował na stronie internetowej banku (pismo okólne z dnia 1 lipca 2009 r. z zał. k. 205-210v).

Powodowie dnia 31 lipca 2009 r. złożyli wniosek o wypłatę transzy kredytu w wysokości 147.660,00 zł, w terminie do dnia 3 sierpnia 2009 r. (wniosek, k. 177-178).

Na dzień 5 sierpnia 2009 r. oprocentowanie nominalne kredytu udzielonego powodom wynosiło 1,50%, a raty kształtowały się od 636,44 CHF do 655,02 CHF (harmonogram, k. 179).

Dnia 29 stycznia 2015 r. strony zawarły Aneks do umowy nr (...) z dnia 15 lipca 2008 r. zgodnie z treścią którego Bank zapewnił Kredytobiorcy możliwość dokonywania zmian waluty spłaty kredytu hipotecznego dla osób fizycznych (...) waloryzowanego kursem CHF ze złotych na walutę waloryzacji oraz z waluty waloryzacji na złote w okresie obowiązywania umowy (aneks, k. 48-49, k. 181-182).

I. P. i S. W. (1) dnia 28 grudnia 2016 r. zawarli związek małżeński (odpis skrócony aktu małżeństwa, k. 76-76v).

Zgodnie z treścią zaświadczenia z dnia 5 czerwca 2018 r. w okresie od dnia 18 lipca 2008 r. do dnia 4 czerwca 2018 r. strona powodowa poniosła koszty z następujących tytułów: a) składki ubezpieczeniowe (na życie) w wysokości 22.968,92 zł, b) składki ubezpieczeniowe (ubezpieczenie nieruchomości) w wysokości 965,25 zł, c) składki ubezpieczeniowe ((...)) w wysokości 14.773,59 zł, d) składka ubezpieczenia Niskiego Wkładu Własnego (NWW) w wysokości 2.954,00 zł. W okresie od dnia 18 lipca 2008 r. do dnia 4 czerwca 2008 r. powodowie uiścili na rzecz pozwanego kwotę 41.121,33 zł tytułem odsetek, kwotę 110.2015,18 zł tytułem kapitału, kwotę 1.479,83 CHF tytułem odsetek oraz kwotę 21.758,58 CHF tytułem kapitału (zaświadczenie, k. 50-62).

Zgodnie z treścią zaświadczenia z dnia 5 czerwca 2018 r. oprocentowanie kredytu hipotecznego udzielonego powodom w okresie od dnia 18 lipca 2008 r. do dnia 1 czerwca 2018 r. kształtowało się następująco: od dnia 18 lipca 2008 r. do dnia 28 października 2008r. – 5,38%, od dnia 29 października 2008 r. do dnia 28 listopada 2008 r. – 5,53%, od dnia 29 listopada 2008 r. do dnia 28 grudnia 2008 r. – 3,87%, od dnia 29 grudnia 2008 r. do dnia 28 stycznia 2009 r. – 2,37%, od dnia 29 stycznia 2009 r. do dnia 28 lutego 2009 r. – 1,17%, od dnia 1 marca 2009 r. do dnia 28 kwietnia 2009 r. – 1,63%, od dnia 29 kwietnia 2009 r. do dnia 28 października 2009 r. – 1,20%, od dnia 6 października 2009 r. do dnia 5 czerwca 1,50%, od dnia 29 października 2011 r. do dnia 28 czerwca 2010 r. – 1,39%, od dnia 29 czerwca 2010r. do dnia 28 września 2011 r. – 1,21%, od dnia 29 września 2011 r. do dnia 28 kwietnia 2012r. – 1,11%, od dnia 29 kwietnia 2012 r. do dnia 28 stycznia 2013 r. 1,21%, od dnia 29 stycznia 2013 r. do dnia 28 lutego 2015 r. – 1,11%, od dnia 1 marca 2015 r. do dnia 28 sierpnia 2015r. – 0,24%, od dnia 29 sierpnia 2015 r. do dnia 1 czerwca 2018 r. – 0,36% (zaświadczenie, k. 63).

Powodowie pismem z dnia 25 października 2018 r. skierowanym do pozwanego, a stanowiącym przesądowe wezwanie do zapłaty wezwali pozwanego do niezwłocznego uregulowania, nie później niż w terminie 7 dni od daty otrzymania pisma kwoty: 49.621,33 zł oraz kwoty 9.842,15 CHF stanowiących równowartość środków pieniężnych, pobranych bezpodstawnie, a których bezpodstawność wynika z nieważności umowy kredytowej (nieważność dotyczy okresu od marca 2013 r. do stycznia 2015 r. oraz w CHF od marca 2015 r. do czerwca 2016 r.) albo nieważność bądź bezskuteczności od samego początku zapisów umowy kredytu, stanowiących dla banku podstawę do wyliczania rzekomo należnych kwot pieniężnych tytułem spłaty rat kredytowych w oparciu o bieżący ustalany przez pozwanego kurs sprzedaży CHF i pobierania od powodów tak wyliczonych, a w rezultacie

w przeważającej mierze zawyżonych kwot (wezwanie dotyczy różnicy między sumą kwot pieniężnych uiszczonych pozwanemu w okresie od sierpnia 2008 r. do maja 2018 r.). Powodowie wezwali pozwanego do zapłaty kwoty 102.065,18 zł oraz kwoty 13.396,26 CHF stanowiących równowartość środków pieniężnych, pobranych bezpodstawnie w PLN

w okresie od sierpnia 2008 r. do lutego 2013 r. oraz w CHF w okresie od lipca 2016 r. do maja 2018 r. tytułem spłaty kapitału, odsetek, odsetek karnych od udzielonego kredytu, których bezpodstawność wynika z nieważności zawartej między stronami umowy kredytu.

W konsekwencji powodowie wezwali pozwanego do zapłaty kwoty łącznej w wysokości 151.326,51 zł i 23.238,41 CHF pod rygorem dochodzenia roszczeń na drodze sądowej

i egzekucyjnej, których kosztami bank zostanie obciążony. Jako podstawę roszczenia powodowie wskazali art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. jako zwrot nienależnego świadczenia bądź ewentualnie jako odszkodowanie tytułem straty wyrządzonej w majątku powodów w wyniku pobrania od nich w sposób bezpodstawny nienależnych pozwanemu kwot pieniężnych (wezwanie, k. 66-67). Pismo nadano w dniu 25 października 2018r., pozwany odebrał je w dniu 30 października 2018 r. (potwierdzenie nadania, k. 70, potwierdzenie odbioru, k. 71).

Pismem z dnia 31 października 2018 r. skierowanym do powodów pozwany wskazał, iż wezwanie do zapłaty zostało rozpatrzone negatywnie (pismo, k. 72-75).

Dnia 2 lutego 2021 r. powódka I. W. (1) dokonała na rzecz S. W. (1) przelewu wierzytelności w stosunku do (...) S.A. o zapłatę kwot pieniężnych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w zapłacie tych kwot liczonych od dnia 7 listopada 2018 r. do dnia zapłaty odpowiadających:

1/ połowie kwot pieniężnych nienależnie uzyskanych w okresie III 2013 r. – I 2015r.

i III 2015r. – VI 2016r. przez Dłużnika od Cedenta tytułem spłaty rat kapitałowych, odsetkowych i innych świadczeń wymagalnych na podstawie umowy o kredyt hipoteczny

z 15 lipca 2008 r. w związku z nieważnością tej umowy. Ewentualnie, połowie kwot pieniężnych nienależnie uzyskanych w okresie VIII 2008-I2015 i III 2015r. – 27.12.2016r. przez Dłużnika od Cedenta w związku z uiszczaniem w tym okresie bezpodstawnie zawyżonych świadczeń pieniężnych tytułem oczekiwanych przez Dłużnika rat kapitałowych

i odsetkowych wynikających z faktu wykorzystania kredytu udzielonego nap podstawie umowy, która to bezpodstawność wynikała z bezpodstawnego uzależniania wysokości tych świadczeń od kursu franka szwajcarskiego.

Wysokość tych należności Cedent szacował na sumę:

1) 24 630,67 zł i 4 921,08 CHF – w sytuacji nieważności umowy,

2) 24 630,67 zł i 3 003,81 CHF w sytuacji uiszczania zawyżonych rat (umowa darowizny wierzytelności, k. 502).

Zgodnie z treścią Księgi Wieczystej o nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Myszkowie, V Wydział Ksiąg Wieczystych w Dziale IV KW ujawniono hipotekę umowną kaucyjną do kwoty 675.000,00 zł na rzecz (...) Bank Spółka Akcyjna (odpis KW, k. 77, k. 484-487).

(...) ustala tabele kursowe dla kredytów waloryzowanych walutą obcą każdego dnia zwykle o godzinie 8:00 na podstawie średnich notowań z rynku międzybankowego prezentowanych w serwisach internetowych B. i R. oraz dodaniu do średnich kursów ustalonego przez zarząd banku spreadu walutowego. Tabela obowiązuje do wszystkich operacji walutowych z klientami banku w godzinach od 8:00 do 16:30. Raty kredytów hipotecznych zgodnie z umową kredytową rozliczane są po tabeli kursowej

o godzinie 14:50. Kursy w tabeli kursowej (...) są oparte na kursach rynkowych

i zmieniają się zgodnie ze zmianami rynku (w tym ze zmianami kursu średniego NBP).

W przypadku większej zmienności na rynku tabela kursowa może zostać zaktualizowana

w ciągu dnia w ślad za zmianami kursów rynkowych. Dokonując transakcji walutowych

z klientami, związanymi z uruchomieniem i spłatą kredytu waloryzowanego walutą obcą, bank dokonuje równoległych transakcji na rynku międzybankowym. Pozwany bank pełnił w latach 2009 -2016 r. funkcję Dealera Rynku

Pięniężnego dla Narodowego Banku Polskiego („Tabela kursowa (...) – metodyka oraz analiza porównawcza” autorstwa A. R. k. 236-260v).

Wynagrodzenie z tytułu prowadzonej przez powodów działalności gospodarczej, także przed zawarciem związku małżeńskiego, wpływało na rachunek I. W. (1), gdyż powodowie prowadzili wspólne gospodarstwo domowe.

Podejmując decyzję o zaciągnięciu zobowiązania kredytowego w walucie CHF powodowie nie mieli świadomości związanej z ryzykiem kredytowym, jak również ze zmiennością kursów walut, gdyż pracownik pozwanego banku zapewniał powodów

o stabilnej pozycji waluty CHF (przesłuchanie powódki, k. 495v-496, przesłuchanie powoda, k. 496-496v).

W dniu 22 listopada 2013 r. Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie zarejestrował zmiany Statutu Banku wynikające z Uchwały nr (...) XXVI Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy (...) Banku S.A. z 11 kwietnia 2013 roku, w wyniku czego doszło do zmiany (...) Banku z (...) Bank Spółka Akcyjna na (...) Spółka Akcyjna (bezsporne; odpis pełny KRS, k. 128-146).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił przede wszystkim na podstawie powołanych dokumentów związanych z zawarciem umowy kredytu hipotecznego znajdujących się w aktach sprawy, składanych przez strony postępowania. Dokumenty te nie były kwestionowane przez żadną ze stron, a w ocenie Sądu, nie było podstaw, by poddawać w wątpliwość okoliczności faktyczne wynikające z ich treści. Z uwagi na powyższe Sąd uznał, że dowody z tych dokumentów tworzą spójny, niebudzący wątpliwości w świetle wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, a przez to w pełni zasługujący na wiarę materiał dowodowy.

Przy ustalaniu stanu faktycznego Sąd oparł się także na wyjaśnieniach powodów przesłuchanych w charakterze strony. Nie uszło uwadze Sądu to, że przesłuchanie stron jest de facto dowodem wyłącznie posiłkowym, tym niemniej w niektórych wypadkach może się on okazać dowodem wręcz kluczowym dla odtworzenia istotnych z punktu widzenia rozstrzygnięcia okoliczności. W niniejszej sprawie powodowie zrelacjonowali przebieg zdarzeń związanych z zawarciem umowy kredytu. Sąd uznał zeznania powodów za wiarygodne w całości. Z przesłuchania powodów wynika, iż nie negocjowali zapisów umowy i jednocześnie pozostawali w przekonaniu, że produkt, który oferuje im bank, jest produktem bezpiecznym i bardzo stabilnym. Powodowie przyznali, iż zdawali sobie sprawę z ryzyka, jakie wiązało się ze zmianą kursu CHF, jednak w niewielkim zakresie, albowiem doradca zapewniał ich o stabilności tej waluty, co również Sąd uznał za wiarygodne.

Czyniąc ustalenia faktyczne, Sąd uwzględnił także zgodne twierdzenia stron w trybie art. 229 k.p.c. oraz twierdzenia strony, którym przeciwnik nie przeczył w trybie art. 230 k.p.c.

Zeznania świadka M. D. – pracownika pozwanego banku nie wniosły nic istotnego do sprawy, albowiem nie brał on udziału w procedurze zawierania umowy z powodem w związku z czym nie wiedział jak przebiegały spotkania z przedstawicielem banku, jaki był zakres pouczeń i informacji przekazanych powodowi na temat produktu – kredytu hipotecznego, jakie dokumenty powód otrzymał w chwili zawarcia umowy, czy powód miał możliwość negocjowania umowy.

Okoliczności, na jakie zeznawał świadek, dotyczyły ogólnych założeń procedury udzielania kredytów hipotecznych obowiązujących w banku oraz okoliczności związanych z wykonywaniem spornej umowy, co jednak było bez znaczenia zarówno dla oceny ważności przedmiotowej umowy, jak i dla oceny ewentualnego niedozwolonego charakteru niektórych jej postanowień. Dokonując kontroli konkretnej umowy zawartej przez konsumenta konieczne jest zbadanie towarzyszących jej okoliczności, nie zaś generalne procedury obowiązujące u pozwanego.

Sąd wziął pod uwagę materiał dowodowy w postaci „Tabeli kursowej (...)”

w zakresie, w jakim opisuje sposób tworzenia tabel kursowych w (...) S.A. Sąd natomiast pominął ten materiał w zakresie obejmującym opinie ekonomiczne i prawne oraz analizę porównawczą, bowiem przyjęcie tego materiału za podstawę ustaleń faktycznych stanowiłoby naruszenie art. 278 § 1 k.p.c., zgodnie z którym w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii.

Podobne stanowisko Sąd zajął wobec opracowania „Raport dotyczący spreadów”

(k. 262-274v), „Ekspertyza pt. Stanowienie kursów walutowych w bankach” (k. 367-384), opinii prawnej dot. wybranych problemów związanych z umowami o kredyty denominowane lub indeksowane do waluty obcej (k. 359-366v), czy opinii w sprawie konsekwencji uznania za niedozwolone postanowień umów kredytowych, przewidujących zastosowanie kursu kupna CHF z tabeli banku do przeliczenia wypłaconego kredytobiorcy kapitału kredytu oraz kursu sprzedaży CHF z tabeli banku do przeliczenia dokonywanych przez kredytobiorcę spłat rat kredytu (k. 356-358v). Opinie ekonomiczno-prawne zawarte w opracowaniach stanowią wyraz wiedzy specjalistycznej ich autorów i noszą pozór opinii biegłych, jednak ze względu na powstanie tych opracowań poza niniejszym procesem nie podlegają rygorom właściwym dla opinii biegłych (wymóg bezstronności biegłego, złożenia przyrzeczenia, możliwość weryfikacji opinii poprzez opinię uzupełniającą lub ustne wyjaśnienia). Zatem, Sąd potraktował je jedynie jako wyraz poglądów wzmacniających argumentację strony postępowania.

Bez znaczenia dla niniejszej sprawy było również opinia uzupełniająca sporządzona w sprawie o sygn. akt I C 3744/15 (k. 348-355), bowiem nie jest znany zakres materiału dowodowego jaki biegły miał do dyspozycji przy sporządzaniu opinii. Nadto, strona postępowania nie miała możliwości poddania tej opinii weryfikacji w drodze wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego.

W zakresie wniosku z pkt 13) ppkt. t) o dopuszczenie dowodu z dokumentów zawartych na płycie CD (załącznik k. 236A) wskazać należy, że dokumenty te w żaden sposób nie stanowią potwierdzenia tego, że dyrektywy ustalania kursów walut wskazane

w regulaminie udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...), są wystarczające dla ustalenia kursu walutowego, a częstotliwość i zakres zmiany tych kursów nie są dowolne, lecz są powiązane ze zmianami na rynku, oraz podążają za kursami ustalonymi przez NBP. Przywołane przez pozwanego dowody mogłyby bowiem stanowić jedynie potwierdzenie tego, że kursy walutowe ustalone przez bank, częstotliwość i zakres ich zmian nie były dowolne i były powiązane ze zmianami na rynku oraz podążały za kursami ustalonymi przez NBP, czemu strona powodowa zaprzeczyła. Pozwany w świetle kwestionowanych postanowień umownych mógł bowiem dowolnie kształtować wspomniane kursy i w rzeczywistości to robił.

Jakkolwiek okoliczność ta nie ma żadnego znaczenia z punktu widzenia zasadności twierdzeń strony powodowej. Jak już bowiem wskazano, z punktu widzenia ustalenia niedozwolonego charakteru postanowień umownych znaczenie ma wyłącznie sposób ukształtowania praw i obowiązków konsumenta już na etapie zawierania umowy w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszający jego interesy, a nie sposób wykonywania umowy. Bez znaczenia jest zatem to, jak pozwany kształtował kursy. Znaczenie ma wyłącznie to, że w świetle postanowień umowy i regulaminu, pozwany mógł kształtować kursy w sposób dowolny – takie stanowisko zajął też Sąd Najwyższy w uchwale siedmiu sędziów z dnia 20 czerwca 2018 r., w sprawie o sygn. akt III CZP 29/17. Ocenie

w świetle przesłanek z art. 385¹ k.c. podlega norma umowna, zrekonstruowana na podstawie zapisów umowy, przyznająca stronom określone uprawnienia lub nakładająca na nie obowiązki, nie zaś praktyka wykonywania umowy, a w szczególności sposób wykonywania przez przedsiębiorcę przyznanych mu w umowie uprawnień lub nałożonych na niego obowiązków. W konsekwencji tego, jak stwierdził Sąd Najwyższy, prezentowany niekiedy pogląd, jakoby ziszczenie się przesłanki sprzeczności postanowienia z dobrymi obyczajami badać należało na dzień zawarcia umowy, ale do oceny czy doszło do naruszenia umowy niezbędna jest ocena sposobu w jaki umowa jest wykonywana, pozbawiony jest prawnego uzasadnienia.

Z tych też przyczyn twierdzenia i dowody przedstawione przez pozwanego na okoliczności dotyczące wykonywania umowy nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszego sporu.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo podlegało uwzględnieniu w całości.

Odnosząc się do interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności umowy, wskazać należy, iż zgodnie z art. 189 k.p.c. powodowie mogą żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy mają w tym interes prawny.

Zawarta pomiędzy stronami umowa kredytowa wygenerowała długoterminowy stosunek prawny, który nie został dotychczas wykonany, a więc nawet uwzględnienie roszczeń o zapłatę nie reguluje w sposób definitywny wzajemnych relacji stron opartych na spornym stosunku prawnym.

Stwierdzenie nieważności umowy przesądza nie tylko o możliwości domagania się zwrotu już spełnionych świadczeń. Rozstrzyga również w sposób ostateczny o braku obowiązku spełniania na rzecz banku mających oparcie w treści umowy świadczeń

w przyszłości, a więc o zezwoleniu na zaprzestanie spłaty kolejnych rat kredytu. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 28 października 2018 roku, sygn. I ACa 623/17, „Orzeczenie stwierdzające nieważność umowy niweczy jej skutki ex tunc i z uwagi na związanie zarówno stron, jak i innych sądów jego treścią z mocy art. 365 § 1 k.p.c., jako swoisty prejudykat, ma istotne znaczenie dla dalszych czynności stron w związku ze spłacaniem kredytu przez powoda”.

O występowaniu interesu prawnego świadczy możliwość stanowczego zakończenia wyrokiem ustalającym sporu obecnie występującego, jak i sporów, które mogą

z kwestionowanego stosunku prawnego wystąpić w przyszłości, zaś przeciwko istnieniu interesu prawnego przemawia możliwość uzyskania pełniejszej ochrony praw powoda

w drodze innego powództwa. W szczególności przyjmuje się, że jeżeli powodowi przysługuje dalej idące powództwo o świadczenie, to w zasadzie nie ma on interesu prawnego

w wytoczeniu powództwa o ustalenie stosunku prawnego lub prawa. Również wówczas, gdy przeciwko powodowi wytoczone zostało powództwo o świadczenie, mające podstawę

w stosunku prawnym, co do którego twierdzi on, że nie istnieje, powód traci interes prawny

w żądaniu ustalenia, jeżeli może w tamtym procesie podnieść taki zarzut jako niweczący roszczenie. Jednakże zasada ta nie ma charakteru bezwzględnego, bowiem interes prawny po stronie powoda istnieje, jeżeli wyrok w sprawie o świadczenie nie usunie niepewności

w zakresie wszelkich skutków prawnych, jakie wynikają lub mogą wynikać w przyszłości ze stosunku prawnego, którego istnienie powód kwestionuje. Powód zachowuje zatem interes prawny do wytoczenia powództwa o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego, mimo przysługującego mu powództwa o świadczenie lub mimo wytoczenia przeciwko niemu takiego powództwa przez stronę przeciwną na podstawie spornego stosunku prawnego, jeżeli z tego stosunku wynikają jeszcze inne, lub dalej idące skutki, których dochodzenie w drodze powództwa o świadczenie nie jest możliwe lub nie jest jeszcze aktualne.

Mając więc na uwadze stan faktyczny niniejszej sprawy, należy wskazać, iż stosunek prawny łączący strony na podstawie zawartej umowy dotychczas nie wygasł ani nie został wykonany w całości. Tymczasem ustalenie nieważności umowy przesądzi nie tylko

o możliwości domagania się zwrotu już spełnionych świadczeń, ale rozstrzygnie również

w sposób ostateczny o braku obowiązku spełniania na rzecz banku świadczeń w przyszłości,

a więc o zezwoleniu na zaprzestanie spłaty kolejnych rat kredytu bez obawy wystąpienia

z roszczeniami przez pozwanego bank. Ustalające orzeczenie sądu znieśli więc wątpliwości stron i zapobiegnie dalszemu sporowi o roszczenia banku wynikające z przedmiotowej umowy. 1

Zgodnie bowiem z art. 69 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2017 r., nr 1876 j.t ze zm.) przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

Jak natomiast stanowi ust. 2 art. 69 prawa bankowego, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje i warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Należy też wskazać, że kwestia ustalenia będzie miała wpływ na roszczenie o wykreślenie hipoteki zabezpieczającej. Powództwa z art. 189 k.p.c. i art. 10 ustawy z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 1007, ze zm.) realizują odrębne kategorie roszczeń procesowych, stanowiące dwa niezależne środki ochrony prawnej, oparte na różnych przesłankach i zmierzające do osiągnięcia odmiennego celu. Powództwo z art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece służy uzgodnieniu treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym aktualnym na dzień orzekania. Zmierza do zaspokojenia roszczenia typu rzeczowego i pozostaje w ścisłym związku z ustrojową funkcją ksiąg wieczystych. Jest zatem właściwym instrumentem do rozstrzygnięcia sporu, której ze stron przysługuje prawo do nieruchomości objętej księgą wieczystą (tak Sąd Najwyższy

w wyrokach z dnia 16 lutego 2011 r., I CSK 305/10, OSNC – ZD z 2012 r., Nr 1, poz. 7, z dnia 11 grudnia 2007 r., II CSK 361/07, z dnia 19 lutego 2003 r., V CKN 1614/00, z dnia 19 listopada 2004 r., II CK 152/04, z dnia 21 listopada 2002 r., IV CKN 1519/00, i z dnia 10 października 1985 r., II CR 281/85, OSNC 1986 roku Nr 7 - 8, poz. 125). Nadto, hipoteka wygasa na skutek wygaśnięcia wierzytelności (art. 94 ustawy o księgach wieczystych i hipotece). Tymczasem jak wskazano już wyżej stosunek prawny wynikający z umowy kredytu w dalszym ciągu istnieje. Zatem dopiero dokonanie ewentualnego ustalenia nieważności umowy kredytu spowoduje możliwość wykreślenia hipoteki z księgi wieczystej.

Podsumowując rozważania w zakresie spełnienia przesłanek z art. 189 k.p.c. wskazać należy, że powodowie wykazali istnienie interesu prawnego. Powodowie zarzucali w niniejszej sprawie nieważność umowy i takiego też ustalenia żądali. Należało zatem przejść do oceny ważności zawartej przez powodów z pozwanym bankiem umowy kredytu.

O nieważności czynności prawnej decyduje jej treść lub cel. Przepis art. 58 k.c. dotyczy tylko zgodności z ustawą i zasadami współzycia społecznego treści oraz celu czynności prawnej. Oceniając ważność czynności prawnej nie można przypisywać dominującego znaczenia ani okolicznościom poprzedzającym zawarcie umowy, ani sposobowi jej wykonania. O ważności umowy orzeka się oceniając jej treść i cel z daty zawarcia umowy, a nie sposób jej faktycznego wykonania.

Stosownie do treści art. 353 § 1 k.c., zobowiązanie polega na tym, że wierzyciel może żądać od dłużnika świadczenia, a dłużnik powinien świadczenie spełnić. Stosownie zaś do art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego. Przepis ten stanowi o naczelnej zasadzie prawa zobowiązań, a mianowicie o zasadzie swobody umów.

Istotą umowy jest złożenie przez strony zgodnych oświadczeń woli, których treść określa prawa i obowiązki stron. Umowa powstaje, gdy zostanie uzgodniony katalog istotnych dla danej umowy obowiązków stron i odpowiadających im uprawnień.

Nie jest dopuszczalne, aby postanowienia umowne dawały jednej ze stron uprawnienie do kształtowania według swojej woli zakresu obowiązków drugiej strony. Byłoby to sprzeczne z naturą umowy. Gdy oznaczenie świadczenia zostałoby pozostawione jednej ze stron, powinno być ono w zasadzie oparte na obiektywnej podstawie, a nie pozostawione do swobodnego uznania strony, w przeciwnym razie zobowiązanie w większości przypadków byłoby nieważne, jako naruszające art. 353¹ k.c.

Zdaniem Sądu przedmiotowa umowa kredytu jest nieważna i powinna być traktowana jako nie zawarta, czego nie sanują późniejsze czynności faktyczne i prawne, a wszelkie czynności dokonywane po zawarciu umowy powinny podlegać rozliczeniu na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu.

Na podstawie stanu faktycznego ustalonego przez Sąd, a w szczególności na podstawie treści umowy kredytu, stwierdzić należy, że strony nie umówiły się co do głównych świadczeń umowy. Brak określenia w umowie głównych świadczeń umowy, zdaniem Sądu, prowadzi do stwierdzenia, że umowa jest w całości nieważna. Zarówno indeksacja, jak odesłanie do tabel kursowych stanowią przedmiot główny umowy, przy czym nie zostały one sformułowane jednoznacznie (brak wskazania zasad ustalania kursów, brak rzetelnej informacji o ryzyku walutowym przy jednoczesnym wykreowaniu poprzez indeksację takiego ryzyka oraz rodzaje kursów prowadzące do dalszych niejednoznaczności).

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 1 kwietnia 2011 r. (III CSK 206/10, Legalis nr 419249) wskazał, że jeśli świadczenie nie jest oznaczone, zobowiązanie nie istnieje. Sąd Najwyższy stwierdził, że do istotnych elementów stosunku zobowiązaniowego należy obowiązek świadczenia, natomiast samo świadczenie jest jedynie realizacją tego obowiązku. Świadczenie musi być oznaczone, gdyż oznaczenie świadczenia w połączeniu z oznaczeniem sposobu zachowania się dłużnika pozwala na ustalenie treści stosunku zobowiązaniowego. Jeśli świadczenie nie zostanie oznaczone, nie można mówić o istnieniu zobowiązania ze względu na brak istotnego elementu stosunku zobowiązaniowego.

Natomiast w postanowieniu z dnia 17 stycznia 2003 r., sygn. akt III CZP 82/02, Sąd Najwyższy stwierdził, że jeżeli brakujące essentialia negotii uzupełnił w umowie sam bank, to składając swoje oświadczenie woli kredytobiorcy nie objęli nim tych istotnych postanowień umowy i skoro nigdy nie wyrazili na to zgody, nie doszło do zawarcia umowy o kredyt. Przywołane orzeczenie dotyczyło niewpisania w dacie zawarcia umowy do jej treści kwoty udzielanego kredytu, która następnie została dopisana przez bank. W okolicznościach niniejszej sprawy strony uzgodniły kwotę kredytu i wpisały ją do umowy. Nie doszło natomiast do uzgodnienia wysokości świadczenia kredytobiorcy. Brak określenia tego świadczenia wynikał z pozostawienia bankowi swobody w określaniu kursów waluty, do której kredyt był indeksowany i nieokreśleniu wysokości części kapitałowej w poszczególnych ratach, co uniemożliwiało wyliczenie wysokości każdej z rat. Jak wprost wynika z umowy świadczenie kredytobiorcy miało zostać określone co do wysokości przez bank po jej zawarciu, a następnie przekazane do wiadomości kredytobiorcy.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, w tym zasadą swobody umów, powodowie w chwili podpisania umowy powinni wiedzieć jaka jest kwota ich kredytu. Tymczasem w dniu uruchomienia kredytu początkowa kwota kredytu wyrażona w złotych polskich jest przeliczana na CHF. Poprzez jednostronne określanie kursu CHF przez bank, powodowie dowiedzieli się o wysokości kredytu w CHF przy jego wypłacie, po zastosowaniu dowolnie ustalonego przez pozwanego kursu CHF.

Zobowiązanie powodów ustalane było przez bank w walucie CHF, która w okresie spłaty kredytu była podstawą określania wysokości kapitału pozostałego do spłaty oraz odsetek. Oznacza to, że nie tylko wysokość kapitału kredytu

była jednostronnie ustalona przez pozwanego, lecz w każdym okresie trwania kredytu (...) S.A. naliczał dodatkowo odsetki od kapitału powstałego w wyniku zastosowania dowolnie ustalonego kursu CHF.

W tym miejscu wskazać należy na sprzeczność przedmiotowej umowy z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe w brzmieniu z dnia zawarcia umowy, który jest przepisem bezwzględnie obowiązującym, a więc jego naruszenie powinno również skutkować stwierdzeniem nieważności umowy.

Umowa kredytu jest umową dwustronnie zobowiązującą – z jednej strony bank zobowiązuje się do udzielenia kredytu, a następnie uprawniony jest do uzyskania spłaty tej kwoty, która była oddana do dyspozycji kredytobiorcy, a kredytobiorca ma prawo domagać się od banku wypłaty środków, a następnie obciążony jest obowiązkiem ich zwrotu. Przedmiotem kredytu, zgodnie z przytoczonym wyżej przepisem musi być określona kwota pieniężna. Co za tym idzie, kredytobiorca obowiązany jest do zwrotu ściśle określonej kwoty środków pieniężnych, którą oznacza kwota kapitału udostępnionego i wykorzystanego przez kredytobiorcę. Umowa kredytu ma również charakter odpłatny z uwagi na obciążenie kredytobiorcy obowiązkiem zapłacenia kredytodawcy odsetek i prowizji, które stanowią wynagrodzenie za korzystanie ze środków pieniężnych udostępnionych przez bank i konsensualny, gdyż wymaga uzgodnienia jej treści przez strony.

W świetle wyżej wskazanej normy bank mógł zatem czerpać zysk z umowy kredytu wyłącznie w postaci odsetek oraz prowizji. Natomiast bank w umowie zastrzegł na swoją rzecz dodatkowy zysk w postaci marży na kursie, który bank uzyskiwał poprzez dokonywanie przeliczeń waluty w oparciu o dowolnie ustalany przez siebie banku kurs waluty.

W umowie określona została wyłącznie kwota uruchomienia kredytu, tj. zobowiązanie banku do wypłaty określonej kwoty wyrażonej w PLN. Nie zostały tam jednak określone świadczenia powodów, tj. wysokość salda kredytu, sposób jego wyliczenia oraz zasady,

w oparciu o które miały być określone zobowiązania w postaci spłaty rat. W konsekwencji powodowie według stanu na dzień zawarcia umowy w żaden sposób nie byli w stanie określić wysokości swojego zadłużenia (salda kredytu) i to nawet przy założeniu, że zarówno oprocentowanie, jak i kurs średni NBP waluty CHF były niezienne przez cały okres trwania umowy.

Wysokość zobowiązania powodów według postanowień umowy mógł bowiem dowolnie kształtować pozwany bank i wyłącznie od jego woli zależała wysokość tych świadczeń.

W przypadku określenia wysokości świadczenia w wyniku waloryzacji należy przyjąć, że miernik wartości służący tejże waloryzacji (indeksacji), powinien być określany w sposób precyzyjny. To znaczy taki, aby możliwe było jego obiektywne oznaczenie. W przeciwnym razie nie zostanie spełniony wymóg oznaczoności świadczenia. Pozostawienie jednej ze stron możliwości swobodnego kształtowania wskaźnika waloryzacji skutkowałoby w istocie brakiem określenia wysokości świadczenia, a zatem brakiem uzgodnienia tego elementu umowy.

Zatem, strony nie określiły w umowie wzajemnych głównych świadczeń stron, a taka sytuacja jest sprzeczna z naturą stosunku umowy, której istotą jest uzgodnienie jej postanowień przez strony (art. 353 § 1 k.c.). Konstrukcja przyjęta przez bank we wzorcu umownym jedynie stwarzała pozory uzgodnienia z powodami istotnych warunków umowy. Podkreślić przy tym należy, że nawet bank przy zawarciu umowy nie znał jej dokładnych warunków, a tym samym nie znał jej treści. Bank nie posiadał bowiem żadnego sprecyzowanego mechanizmu ustalania marży doliczanej do kursu bazowego. W umowie nie zostały ponadto określone zasady spłaty kredytu. Umowa nie precyzowała bowiem w jaki sposób bank będzie ustalał kursy w tabelach, które miały mieć zastosowanie do dokonywanych przez powodów spłat w walucie PLN. Kursy te w świetle umowy mogły być ustalane przez pozwanego w sposób dowolny. Przyjmując zatem, że klauzula waloryzacyjna określała główne świadczenia stron przedmiotowa umowa nie została nigdy skutecznie zawarta.

Zdaniem Sądu, sprzeczność treści takiej umowy wynika z art. 353¹ k.c. i art. 69 ust. 1

i 2 ustawy Prawo bankowe, a w konsekwencji w świetle art. 58 § 1 k.c. umowa jest nieważna. Warunkiem powstania ważnego zobowiązania, którego treścią jest obowiązek spełnienia świadczenia przez dłużnika na rzecz wierzyciela, jest dokładne określenie treści tego świadczenia albo przesłanek pozwalających na jego dokładne określenie.

Powodowie podnosili, iż te same postanowienia umowy kredytu (opisane powyżej) mogą być zakwalifikowane jako niedozwolone. Prowadzi to jednak do tego samego wniosku- umowa jest nieważna jako, że nie można jej wykonać.

W ocenie Sądu przedmiotowa umowa jest nieważna z przyczyn przytoczonych powyżej. Nieważność umowy wynikająca z art. 58 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 Prawa bankowego w związku z art. 353¹ k.c., wyprzedza przepisy o abuzywności poszczególnych postanowień umowy.

Jedynie dla porządku należy przytoczyć, iż sporne postanowienia umowy były abuzywne. W myśl art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Powodowie wywodzili, że niedozwolone są klauzule wprowadzające nieokreślony bliżej mechanizm przeliczania waluty PLN na CHF według kursu ustalonego samodzielnie przez pozwanego bank w tabeli kursów i wskazywali, że takie postanowienia umowy skutkują nieważnością umowy. Jak zostało już wyżej wskazane w kwestionowanych przez powodów postanowieniach pozwany przyznał sobie prawo do jednostronnego regulowania wysokości salda kredytu, jak również wysokości rat kredytu waloryzowanego kursem franka szwajcarskiego, poprzez dowolne, niczym nieograniczone wyznaczanie w tabelach kursów kupna lub sprzedaży franka szwajcarskiego. Dotyczyło to tak uruchomienia kredytu, jak

i jego spłaty. Jednocześnie prawo banku do ustalania kursu waluty w świetle umowy nie doznawało żadnych formalnych ograniczeń. Bank przyznał sobie prawo do jednostronnego określania zobowiązań umownych, a to wysokości salda kredytu oraz rat kredytowych, a tym samym i wysokości świadczeń powodów. Pozwany zapewnił sobie możliwość uzyskania znaczących korzyści finansowych stanowiących dla powodów dodatkowe koszty kredytu, których oszacowanie nie było możliwe. Czynniki obiektywne, a zatem sprawdzalne z punktu widzenia konsumenta, jak w szczególności wysokość rynkowych kursów wymiany franka szwajcarskiego, tylko częściowo wpływają na ostateczny koszt kredytu ponoszony przez konsumenta, skoro kurs kupna lub sprzedaży waluty obcej określony w tabeli kursowej banku zawiera marżę kupna lub marżę sprzedaży, która to wartość jest zależna wyłącznie od woli banku. Niewątpliwie zatem regulacja ta stanowi o naruszeniu przez bank dobrych obyczajów, które nakazują, aby ponoszone przez konsumenta koszty związane z zawarciem umowy były możliwe do przewidzenia.

W przedmiotowej umowie wysokość świadczenia określona została w ten sposób, że kwotę kredytu przeliczano najpierw ze złotych polskich na franki szwajcarskie, po kursie wskazanym przez bank (uzyskując równowartość kredytu w walucie obcej), a następnie, bezpośrednio przy określaniu każdej kolejnej raty, przeliczano wskazywaną przez bank kwotę franków szwajcarskich na złotówki znów po kursach ustalanych przez bank na podstawie jego tabel, przy czym pierwsza z tych operacji odbyła się w oparciu o kurs kupna, a pozostałe dotyczące spłat rat po kursie sprzedaży. Co istotne, kurs kupna był niższy od kursu sprzedaży, a co za tym idzie, bank dokonując dwukrotnego przeliczenia kwoty zobowiązania (najpierw

w momencie jego wypłaty po niższym kursie, a następnie w momencie jego spłaty po kursie wyższym) uzyskuje nadwyżkę (tzw. spread), a więc dodatkowe wynagrodzenie banku, wysokości którego w momencie zawierania umowy kredytu, konsument nie jest w stanie w żaden sposób oszacować.

W doktrynie prawa cywilnego wskazuje się, że pojęcie „dobrych obyczajów” na gruncie art. 385¹ § 1 k.c. powinno zostać odniesione do „szeroko rozumianego szacunku drugiego człowieka” wskutek czego sprzeczne z nimi są działania wykorzystujące m.in. niewiedzę, brak doświadczenia drugiej strony, naruszenie zasady równorzędności stron”

(K. Zgrobelny [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Wydanie 2; red. E. Gniewek; Warszawa 2006, s. 593, nb 9). Powyższe stanowisko jest tożsame z zapatrywaniami wyrażonymi

w orzecznictwie, w tym m.in. w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 r. (I CK 832/2004), zgodnie z którym działanie wbrew dobrym obyczajom (w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego) oznacza tworzenie przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron stosunku. Do dobrych obyczajów zalicza się przede wszystkim wymaganie od przedsiębiorcy wysokiego poziomu świadczonych usług oraz stosowania we wzorcach umownych takich zapisów, aby dla zwykłego konsumenta były one jasne, czytelne i proste, a ponadto by postanowienia umowy w zakresie łączącego konsumenta z przedsiębiorcą stosunku prawnego należycie zabezpieczały interesy konsumenta i odwzorowywały przysługujące mu uprawnienia wynikające z przepisów prawa. W orzecznictwie przyjmuje się, że jako sprzeczne z dobrymi obyczajami kwalifikowane są w szczególności wszelkie postanowienia, które zmierzają do naruszenia równorzędności stron umowy, nierównomiernie rozkładając uprawnienia

i obowiązki między partnerami stosunku obligacyjnego.

Powodowie nie mieli możliwości kontroli sposobu wykonywania przez bank przedmiotowej umowy w kwestionowanym w toku niniejszego postępowania zakresie,

a w szczególności w zakresie wysokości salda kredytu i wysokości rat kredytowych. Powodowie zawierając umowę, nie mogli również określić potencjalnego ryzyka z tym związanego, oszacować całkowitych kosztów związanych z kredytem. Co istotne, bank nie ponosił żadnego ryzyka, gdyż w każdej sytuacji ewentualne ryzyko kursowe mógł zniwelować poprzez dowolne ustalenie kursu w tabeli bankowej. Podkreślić przy tym należy, że powodowie na dzień zawarcia umowy nie znali wysokości swoich świadczeń na rzecz banku. Strony nie określiły w jaki sposób zostaną wyliczone te świadczenia - w świetle umowy decydował o tym wyłącznie pozwany. Wysokość świadczeń kredytobiorców zależała zatem wyłącznie od woli banku.

Powyższe skutkuje naruszeniem zasady ekwiwalentności wzajemnych świadczeń powodów oraz banku. Pozwany w całości bowiem przeniósł na nich ryzyko kursowe, zabezpieczając w ten sposób wyłącznie swoje interesy, bez przyznania w zamian jakichkolwiek korzyści na rzecz powodów oraz możliwości kontrolowania przez nich działań podejmowanych przez bank w przedmiotowym zakresie.

Jednocześnie wskazać należy, że wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 grudnia 2010 r., (sygn. akt XVII AmC 1531/09), za klauzulę niedozwoloną zostało uznane stosowane przez bank postanowienie „Raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50”. Powyższe stanowisko zostało w pełni potwierdzone przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 21 października 2011 r. (sygn. akt VI ACa 420/11).

Ocena klauzul waloryzacyjnych zawartych w umowie jako abuzywne i jednocześnie brak możliwości zastąpienia jej innymi klauzulami, skutkuje brakiem zgodnych oświadczeń woli stron w chwili zawarcia umowy w tym zakresie, a zatem skutek prawny jest taki sam jak przy stwierdzeniu nieważności na podstawie art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe

w związku z 353¹ k.c. i art. 58 § 1 k.c.

Z umowy nie wynikało, aby kurs waluty wpisywany do tabeli kursów obowiązującej w banku w dniu przeliczania całej kwoty kredytu na CHF, a następnie w dniu spłaty każdej kolejnej raty musiał przybrać wartość rynkową albo jakąkolwiek wartość możliwą do ustalenia i przewidzenia przez drugą stronę umowy. Umowa, w tym regulamin, nie przewidywała żadnych kryteriów, wedle których miałyby być ustalony kurs z tabeli. Żadne ograniczenia swobody kształtowania kursu nie wynikały z umowy, zatem stosowanie jakichkolwiek praktyki w określaniu kursu waluty było swobodną decyzją pozwanego jako kredytodawcy i w każdej chwili mogło być dowolnie zmienione.

Pozwany podniósł, że nie mógł ustalać dowolnych kursów walut w tabelach kursów obowiązujących w banku, gdyż działa na konkurencyjnym rynku i musi liczyć się z realnymi kursami tychże walut, jakie na tym rynku się kształtują. W odniesieniu do tego stanowiska warto zauważyć, że ani umowa stron, ani przepisy prawa, nie ograniczały pozwanego w możliwości prowadzenia różnych tabel kursów wymiany walut.

Nade wszystko wskazać należy, że ewentualna rynkowość kursów pozostaje bez związku z niniejszą sprawą. Rynkowość odnosi się bowiem do sposobu wykonywania umowy a nie ukształtowania praw i obowiązków kredytobiorców.

Pozwany bank mógł zatem dwukrotnie, w aspekcie kształtowania kursu, wpływać w sposób dowolny na wysokość świadczenia kredytobiorcy. Pierwszy raz przy wypłacie kredytu przeliczając kwotę udzielonego kredytu na CHF po kursie ustalonym przez siebie.

Również świadomość stron nie ma znaczenia dla oceny ważności umowy w kontekście jej zgodności/niezgodności z prawem, gdyż niezależnie od jej istnienia nieważna umowa nie staje się ważna. Nie ma zatem znaczenia czy powodowie i pozwany rozumieli mechanizm indeksacji i zmiany wartości kapitału oraz rat na skutek zmiany kursu waluty.

Brak możliwości określenia ścisłej wysokości części kapitałowej każdej raty przesądzał o niemożności precyzyjnego określenia części odsetkowej. Odsetki bowiem powinny być naliczane od aktualnego salda zadłużenia, co wymaga wiedzy na temat wysokości salda zadłużenia po spłacie każdej kolejnej raty. Nie można w sposób rzetelny policzyć wysokości odsetek nie wiedząc, w jakich częściach w każdej racie ma dojść do spłaty kapitału.

Zwrócić uwagę należy na fakt, iż sama umowa wskazuje na to, że w istocie ustalenie wysokości rat zostało pozostawione kredytodawcy, o czym świadczy zapis § 11 ust. 2 umowy, w myśl którego, po uruchomieniu kredytu bank wysłał kredytobiorcy harmonogram spłat kredytu w CHF. Bez uznaniowego ustalenia wysokości części kapitałowej pierwszej raty trudno bowiem w świetle umowy wskazać, w jaki sposób wyliczyć część kapitałową i odsetkową każdej raty.

Polski porządek prawny dopuszcza możliwość zawierania umów o kredyt w walucie polskiej indeksowany do waluty obcej. Stanowi o tym wprost art. 69 ust. 2 pkt 4a i art. 69 ust. 3 ustawy Prawo bankowe. O tym, że umowa kredytu indeksowanego do waluty obcej mieści się w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (art. 353 k.c. w zw. z art. 69 Prawa bankowego) wypowiedział się również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 stycznia 2016 r. (sygn. akt I CSK 1049/14, Legalis 1450586). Jednak okoliczność, że polski system prawny dopuszcza zawieranie umów o kredyt denominowany lub indeksowany nie wyczerpuje, zdaniem Sądu, problematyki zgodności z prawem każdej umowy o kredyt indeksowany.

Klauzule waloryzacyjne opisujące mechanizm indeksacji stosowane w umowach kredytowych powinny być przedmiotem badania pod kątem ich zgodności z art. 358¹ § 2 k.c. oraz pod kątem tego, czy mogą być uznane za rażąco naruszające interesy konsumentów i sprzeczne z dobrymi obyczajami (na podstawie 385¹ § 1 k.c.).

Podsumowując, w niniejszej sprawie należało uznać, że umowa zawarta przez powodów z pozwanym bankiem z dnia 15 lipca 2008 r. jest nieważna – zgodnie z art. 58 § 1 k.c., w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 pkt. 2 Prawa bankowego w zw. z art. 353¹ k.c. z uwagi jej istotną wadę prawną. W umowie brak było określenia wysokości świadczenia poprzez nieokreślenie kwot rat, w których miał być spłacany kredyt oraz nieokreślenie obiektywnego i jednolitego sposobu ich ustalenia. Wobec nieokreślenia kwoty kredytu, nie było możliwe określenie wysokości zobowiązania małżonków.

Skoro zatem umowa kredytu zawarta z pozwanym bankiem była nieważna,

a powodowie mieli interes prawny w żądaniu ustalenia jej nieważności, Sąd w pkt I sentencji wyroku ustalił nieważność umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 15 lipca 2008 r. zawarta między I. W. (1) i S. W. (1), a (...) Bankiem S.A. w W. (obecnie (...) S.A.).

Nieważność umowy o kredyt o nr (...) z dnia 15 lipca 2008r. zawartej przez strony skutkowałą uznaniem za uzasadnione, co do zasady żądania ewentualnego powodów.

Jak stanowi art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Przepis ten stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego, tj. takiego, w którym ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia (art.410 § 1 i 2 k.c.).

Skutkiem stwierdzenia nieważności umowy kredytu w całości jest uznanie, że spełnione przez obie strony świadczenia nie miały oparcia w łączących strony umowach.

Pozwany otrzymał od powodów nienależne świadczenie w wysokości 49.261,33 zł oraz kwoty 9.842,15 CHF, zatem winien się z niego rozliczyć. Obowiązek ten w pierwszej kolejności wynika z art. 410 § 2 k.c. który stanowi, iż świadczenie nienależne ma miejsce, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. W takiej sytuacji ustawodawca poprzez art. 410 § 1 k.c. odsyła do art. 405 k.c., stanowiącego, iż kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

Pozwany jednocześnie nie powołał się na żadne okoliczności zwalniające go po myśli art. 411 k.c. z obowiązku kondykcji wobec powodów.

Roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia nie stanowi roszczenia o świadczenie okresowe, nie przedawania się zatem z upływem 3 lat od terminu wymagalności, lecz na zasadach ogólnych określonych. Przy czym, zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, termin przedawnienia zaczyna bieg od daty świadomej decyzji kredytobiorcy w zakresie żądania stwierdzenia nieważności.

Świadomość prawna i ekonomiczna w zakresie ochrony konsumentów w kontekście konstrukcji umów kredytu zaczęła wszak kształtować się w ostatnich latach. Trudno zatem zarzucić powodom jako konsumentom, iż zwlekali z procesową konsumpcją swojego roszczenia, skoro problem wadliwości klauzul waloryzacyjnych dopiero obecnie staje się dostrzegalny.

Jednocześnie trudno uznać za usprawiedliwione powoływanie się przez pozwanego jako przedsiębiorcę i instytucję zaufania publicznego na zarzut przedawnienia (w kontekście owych kilku miesięcy), który sam dopuścił się długoletniej praktyki oferowania konsumentom i następnie wykonywania wadliwych umów kredytu godzących w ich prawa. Nie może się skutecznie powoływać na naruszanie zasad współżycia społecznego ten, kto sam te zasady narusza – zgodnie z „zasadą czystych rąk”.

W związku z tym Sąd na zasadzie art. 410 k.c. uwzględnił powództwo w zakresie roszczenia o zapłatę co do kwoty 49.261,33 zł oraz kwoty 9.842,15 CHF – z uwagi na fakt, iż raty objęte żądaniem pozwu były uiszczane przez powódkę z jej konta w okresie kiedy powodowi jeszcze nie byli małżeństwem, a powódka dokonała cesji połowy przysługujących jej względem (...) Spółki Akcyjnej wierzytelności Sąd zasądził te kwoty częściami równych na rzecz każdego z powodów.

Roszczenie kondykcyjne wymagalne jest na skutek wezwania osoby świadczącej nienależnie, którym w ocenie Sądu był dopiero brak uiszczenia opłat wynikających z wezwania do zapłaty z dnia 25 października 2018 r., które to wezwanie pozwany odebrał w dniu 30 października 2018 r., a termin zapłaty należności upłynął w dniu 7 listopada 2018r. O odsetkach Sąd orzekł zatem na podstawie art. 481 § 1 k.c. Pozwany pozostawał w opóźnieniu z zapłatą kwoty 49.261,33 zł oraz kwoty 9.842,15 CHF z całą pewnością od dnia 7 listopada 2018 r.

W związku z powyższym w pkt. II sentencji wyroku Sąd zasądził na rzecz I. W. (1) kwotę: w ppkt. a) 24.630,67 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 7 listopada 2018 r. do dnia zapłaty oraz w ppkt. b) 4.921,08 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 7 listopada 2018 r. do dnia zapłaty. Natomiast w pkt. III sentencji wyroku Sąd zasądził na rzecz S. W. (1) kwotę:

w ppkt. a) 24.630,67 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 7 listopada 2018r. do dnia zapłaty oraz w ppkt. b) 4.921,08 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 7 listopada 2018 r. do dnia zapłaty.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. tj. zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Pozwany przegrał niniejszy proces dlatego Sąd w pkt. IV sentencji wyroku zasądził od pozwanego na rzecz powodów I. W. (1) i S. W. (1) koszty postępowania w kwocie 11.817,00 zł, na które składały się: opłata od pozwu w kwocie 1.000,00 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa procesowego

w kwocie 17,00 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w kwocie 10.800,00 zł. Ten ostatni składnik kosztów Sąd ustalił na podstawie § 1 pkt 1 ppkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1667) – mając na uwadze ustalenie wartości przedmiotu sporu roszczenia o ustalenie na kwotę 450 000 zł (postanowienie k. 509)

sędzia Barbara Pysz-Kędzińska

ZARZĄDZENIE

(...)

sędzia Barbara Pysz-Kędzińska